

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

A Participatory Management Model to Promote Careers of the Students of the Schools under Municipality

นฏกร ปันสกุล¹, จิตมา วรรณศรี², วิทยา จันทร์ศิลา³, สำราญ มีแจ้ง⁴
Natakron Pinsakul, Jitima Wannasri, Vithaya Jansila, Samran Meejang

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล 2) การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล และ 3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล 560 คน ผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ 13 คน ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ 9 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และแนวทางการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และด้านการวัดและประเมินผล 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ 3) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) เป้าหมาย 3) การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม/ การส่งเสริมอาชีพของนักเรียน/ เทศบาล

¹ นิติระดับการศึกษาอวุโสบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Abstract

The main research purposes were to develop a participatory management model to promote career of the students of the schools under municipality. The research procedures followed 3 steps; 1) studying the state and guidelines for participatory management to promote career of the students of the schools under municipality, 2) constructing a participatory management to promote career of the students of the schools under municipality, and 3) evaluating the constructed model of participatory management. The sample were 56 subjects, randomly drawn from the teachers and administrators in the related areas of municipality, the 13 experts for interviewing and 9 experts to validate the model. Statistics for data analysis were mean and standard deviations.

The research results were as follows:

1. The state and guidelines for participatory management to promote career of the students of the schools under municipality was at a high level in all domains of evaluation: participation in planning, decision-making, and operation evaluation. The guidelines of career promoting the were laid out in accordance with the following domains; curriculum, instruction, material and learning source, and measurement and evaluation.

2. The model for participatory management to promote career of the students of the schools under municipality consists of 4 components: 1) Executive committee with their duties 2) network of participation in career promoting 3) the process of the participatory management, and 4) the target of the participatory management.

3. The evaluation of the model for participatory management yielded the result at a high level of suitability.

Keywords: Participation Management/ Students in municipal schools/ Promoting careers of students

ความเป็นมาของปัญหา

ในสถานการณ์ที่โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาของไทยก็จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข 2545 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการแนวใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 42 – 43) ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 7 ภารกิจ โดยภารกิจข้อ 4 เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของ

บุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น และภารกิจข้อ 5 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550)

แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังเกตความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน สำรวจและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน การจัดการศึกษาเพื่อการ

ประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 4 การอาชีพ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เริ่มต้นจัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนของตนและสามารถสำรวจความสนใจ ความสามารถและทักษะอาชีพของตน และเมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเริ่มเรียนรู้สาระเกี่ยวกับแนวทางการเลือกอาชีพและการสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพโดยทั่วไปอย่าง เช่น ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ เมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนเริ่มฝึกทักษะการทำงานจากแหล่งต่างๆ และพร้อมฝึกทักษะอาชีพให้มีประสบการณ์อาชีพที่ถนัดและสนใจ และมีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาของเทศบาล พบว่า สิ่งทีเทศบาลและสถานศึกษาบางแห่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้ คือยังไม่สามารถขยายการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษา ในบางพื้นที่ไม่ตอบสนองความต้องการด้านบุคลากรสายอาชีพ (เก็กนก เอื้อวงศ์, 2553, หน้า ๖) ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องมีการช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญทางวิชาชีพให้แก่ นักเรียน เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดชุมชนหรือชมรมอาชีพต่างๆ ตามความสนใจและความถนัด เช่น ชุมชมเกษตรกร ชุมชมแม่บ้านการเรือน ชุมชมนักธุรกิจ ชุมชมดนตรี ชุมชมศิลปะการแสดง ชุมชมนักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น และใช้เครื่องมือตรวจสอบความสนใจและความถนัดของเด็กในอาชีพต่าง ๆ เช่น แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ และของคณะครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น (สวัสดี สุวรรณอักษร, 2542, หน้า 149)

ด้านการจัดการของสถานศึกษามีปัญหาในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน พบว่า เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่างโดยปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมอาชีพอิสระมากที่สุด คือ การสนับสนุนของผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ องค์กรเอกชน ภาครัฐ และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านทักษะอาชีพ และพบปัญหาใน

เรื่อง หลักสูตรการจัด การเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดการเสริมสร้างความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นรากฐานสำคัญ (ณรงค์ อภัยใจ, 2553) งบประมาณไม่เพียงพอ แผนการดำเนินงานไม่ชัดเจน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพไม่หลากหลาย การผนวกการส่งเสริมอาชีพเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนทุกสาระวิชายังไม่เหมาะสม อาคารสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม ขาดครูผู้สอนวิชาชีพเฉพาะด้าน การเก็บรักษาสื่อการสอนไม่เป็นระบบ ขาดข้อมูลแหล่งวิทยากรท้องถิ่น เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริม และการประเมินผลไม่เหมาะสมกับกิจกรรม (วันชัย วงศ์เรียน, 2553) นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษา ขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (รักพงษ์ ดวงเนตร, 2552)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล มีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน พัฒนา ปรับปรุง การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และมีเจตคติที่ดีสามารถประกอบอาชีพได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด

เทศบาล เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้วิธีผสมผสานในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล โดยการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 306 คน ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบฯ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา และปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของ

นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล และประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 254 คน ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

1.1 ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแนวทางการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย คณะกรรมการ 2 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนที่ 2 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นตอนที่ 3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และขั้นตอนที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนที่ 2 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นตอนที่ 3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และขั้นตอนที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผล และองค์ประกอบที่ 4 เป้าหมาย คือ ตัวเด็ก ได้แก่ มีความรู้ในการประกอบอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และเด็กสามารถประกอบอาชีพได้

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

ผลการสำรวจการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และแนวทางการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ได้แก่ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิด

ความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะร่วมกันดูแลรักษาและมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนร่วมกันทำขึ้นมา เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น เกิดการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังส่งผลให้ได้รับความช่วยเหลือจะตรงกับความต้องการ การทำงานจะประหยัดทรัพยากรลงได้ เพิ่มทางเลือกที่ดีเพื่อการตัดสินใจ เกิดการสร้างฉันทามติทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง เกิดการตัดสินใจร่วมกัน การดูแลรักษาผลประโยชน์ของชุมชนหรือสังคมเอง (อภิชัย นุชเนื่อง, 2550, หน้า 45) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพิศมัย น้อยบัวศรี (2551) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาล จังหวัดพิจิตร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับมนตรี แก้วสำโรง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ และ 3) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย โดยเรียนรู้จากการผสมผสานสาระความรู้ เรียนรู้พร้อมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกสถานที่จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ โดยดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบ

คณะกรรมการ (สำนักบริหารการศึกษาศาสตร์ส่วนท้องถิ่น, 2544, หน้า 2 - 5) ดังที่สิทธิเกียรติ ฉัตรกมลวัฒน์ (2555) กล่าวว่า การบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นรูปแบบการบริหารโดยมีบุคคลหลายคนเข้าไปร่วมกัน รับผิดชอบ กำหนดนโยบายตัดสินใจวินิจฉัย ตลอดจนวางแนวทางต่างๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัตินำไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดภารกิจต่างๆ ของหน่วยงานบังเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมดังกล่าวอาจดำเนินการได้ 2 ทาง คือ โดยผู้มีส่วนได้เสียเข้าไปร่วมเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารโดยตรง หรืออาจคัดเลือกตัวแทนกลุ่มของตนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลทางการบริหารนั้นๆ แทนสมาชิก เพื่อให้การบริหารสามารถสนองตอบความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการได้มากที่สุด สอดคล้องกับทิพวรรณ จันทรสติย์ (2546, หน้า 13 - 19) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และร่วมมือในองค์กรในการพัฒนาและปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและการประเมินผล (จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 167) สอดคล้องกับคาน มุงคุณ (2551, หน้า 78 - 79) ที่ได้สรุปแนวทางในการดำเนินโครงการฝึกอบรมเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสหุทธสิริโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการ และครูที่ปรึกษาโครงการ

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่ามีคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นรูปแบบการบริหารที่มีบุคคลหลายๆ คนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ กำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 2) สอดคล้องกับแนวคิดของประกอบ กุลเกลี้ยง (2545, หน้า 27) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ วิธี การบริหารหรือรูปแบบการตัดสินใจ ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายซึ่งเกี่ยวข้องกับงานหรือการบริหาร มีส่วนแสดงความคิดเห็น และมีอิทธิพลต่อการ

ตัดสินใจของผู้บริหาร สอดคล้องกับสันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 59 - 65) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบคณะกรรมการสำหรับคณะกรรมการที่มาร่วมงานกับผู้บริการเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ทั้งที่มีการแต่งตั้งเป็นการถาวรตามวาระ หรืออาจจะมีการแต่งตั้งเป็นการชั่วคราวตามภาระหน้าที่ คณะกรรมการสามารถช่วยเหลือผู้บริหารได้มาก เนื่องด้วยคณะกรรมการได้ช่วยกันกลั่นกรองอย่างรอบคอบในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ผู้บริหารต้องเป็นนักประชาธิปไตยที่แท้จริง และ 2) รูปแบบบุคคล สำหรับการเชิญบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้บริหารก็สามารถกระทำได้เป็นลักษณะของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยผู้บริหารมีภาระมากต้องทำงานรอบด้าน หากได้มีผู้ช่วยเหลือกลั่นกรองงาน ซึ่งเน้นในรายละเอียดหรือเป็นที่ปรึกษาบรรยายสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในความชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกศินี จิวปรีชา (2548) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการแนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ พบว่า มีการส่งเสริมอาชีพใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ 2555 ของกระทรวงศึกษาธิการได้เน้นการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน ส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน สำรวจและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งระยะเวลาที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นต้องอย่างยั้งที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจใน

การศึกษาต่อและการทำงานต่อไปได้ในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 4) โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 4 การอาชีพ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สอดคล้องกับอรรถิรี เลิศกิตติสุข (2547, หน้า 132 – 134) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการงานอาชีพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการลงทะเบียนเรียนแบบวิชาบังคับเลือก วิชาพื้นฐานอาชีพ ด้านการนำหลักสูตรมาใช้ พบว่า จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายและทักษะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามคำอธิบายรายวิชา ช 041 การปฏิบัติงานอาชีพ ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการนิเทศ ช่วยเหลือ ดูแล แนะนำ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า มีการแจ้งหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ สอดคล้องกับสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน (2548, หน้า 26) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพว่า การฝึกทักษะอาชีพเป็นการฝึกในลักษณะหลักสูตรอาชีพ ระยะสั้นเวลาเรียนขึ้นอยู่กับความรู้ที่จัดและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ และการพัฒนาอาชีพเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะกลุ่มพัฒนาอาชีพที่กลุ่มผู้มีอาชีพประเภทเดียวกันมารวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนแสวงหาความรู้และประสบการณ์ร่วมกันโดยมีวิทยากรมาให้ความรู้เป็นครั้งคราวตามความต้องการและมีการระดมทุนทางสังคมมาใช้ในการจัดกิจกรรมภายในกลุ่มด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ อภัยใจ (2553) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร (Muangkud Model) โรงเรียนบ้านเมืองกีด พบว่า ได้ดำเนินการวางแผนการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายในรูปแบบการสนับสนุนงบประมาณองค์ความรู้ เป็นแหล่งวิทยากร ตลอดจนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับผู้เรียน โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบุคลากร ตลอดจนอาคารสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนที่ 2 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นตอนที่ 3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และขั้นตอนที่ 4

มีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นแนวความคิดในการบริหารที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่างเพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่ของผู้บริหาร (ธีระ ฤกษ์เจริญ, 2550, หน้า 206 – 207) สอดคล้องกับแนวคิดของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีประโยชน์หลายประการ คือ การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมั่นใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น และการมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น และส่งเสริมการปรับปรุงงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพิศมัย น้อยบัวศรี (2551) ได้ศึกษาระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาลจังหวัดพิจิตร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การให้แนวคิดข้อคิดเห็น แนวทางในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา รองลงมาคือ การร่วมกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ร่วมพิจารณาข้อมูลความเป็นไปได้เกี่ยวกับความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนให้มีเครือข่ายของผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

องค์ประกอบที่ 4 เป้าหมาย คือ ตัวเด็ก ได้แก่ มีความรู้ในการประกอบอาชีพมีทักษะในการประกอบอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และเด็กสามารถประกอบ

อาชีพได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราช บัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 กล่าวถึงแนวการจัดการ ศึกษาว่าต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นักเรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และต้องมีลักษณะหลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 13 – 17) การศึกษาเพื่อ การมีงานทำ (Career Education) เป็นการจัดการศึกษาที่ มีเป้าหมายเพื่อเตรียมเยาวชนให้ตระหนักรู้เกี่ยวกับความ ถนัด และศักยภาพของตนเอง สามารถมองเห็นภาพอนาคต เกี่ยวอาชีพของตนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับการจัดเตรียม อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเชื่อมต่อระดับมหาวิทยาลัย โดยปรับการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการสัมผัสประสบการณ์ในวิชาชีพ ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผูกทักษะที่จำเป็นและเตรียม คุณลักษณะที่ดีเพื่อการประกอบอาชีพได้สอดคล้องกับความ ถนัด ความสนใจและศักยภาพของตนเองและโรงเรียน มี การบริหารจัดการการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นการเตรียม ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องและ ตรงประเด็นกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพใน อนาคตของผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพ ความเข้มแข็งให้กับ ท้องถิ่นและประเทศ สอดคล้องกับวันชัย วงศ์เรียน (2553, หน้า 63 – 64) ได้สรุปผล การประเมินโครงการส่งเสริม การหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โครงการหารายได้ระหว่างเรียนทำให้นักเรียนมีความรู้ที่ หลากหลาย และได้รับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการ บริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสร้างและ พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพ ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตามหลักการ

พัฒนารูปแบบ จึงได้รูปแบบที่มีความชัดเจน และง่ายต่อ การทำความเข้าใจ ดังที่ชวีเรียน (Schwrian, 1982, p. 70) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบในทางสังคมศาสตร์ สรุปได้ว่า รูปแบบเป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับ ปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้นิยามคุณลักษณะ และ/ หรือบรรยายคุณสมบัติ นั้น ๆ โดยรูปแบบเป็นอะไร บางอย่าง ที่เราพัฒนาขึ้นมา เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่ สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่าย ต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมีใช้การบรรยายหรือ อธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม อีกทั้งรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาลนั้นได้ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารแบบมีส่ว ร่วมและการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนสอดคล้องกับ แนวคิดของอุทุมพร จามรมาน (2541, หน้า 23) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จาก หลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณโดยการตรวจสอบ รูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิง ปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ และสอดคล้องกับไอส์เนอร์ (Eisner, 1976, pp. 192 – 193) ที่ได้เสนอแนวคิดการ ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ว่า เป็นรูปแบบการประเมินที่ เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่ พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความ ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมา เป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมิน ด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ของผู้ประเมินอย่างแท้จริง และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือ ในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยง ธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณา ต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของ ผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง จึงส่งผลให้รูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด เทศบาล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผล การประเมินรูปแบบของณัฐกร สุขสม (2553, หน้า 147 – 148) ที่ได้สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ องค์การบริหารส่วนตำบลในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เมตตา นกเกตุ (2546) ที่ได้ศึกษาความเหมาะสมรูปแบบ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาใน

โรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า ผู้บริหารการศึกษาสังกัดเทศบาลในเขตภาคกลาง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาที่น่าเสนอ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับสุพจน์ีย์ พัดจาด (2553) ได้ทำการประเมินรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูใหม่ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า การดำเนินงานตามคู่มือมีความเหมาะสมในการก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก ตามลำดับ และสอดคล้องกับเพชรแก้วดวงดี (2553) ที่ได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการประเมินพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจากการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยรวมทุกองค์ประกอบในระดับความเหมาะสมอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการปรับปรุงให้บุคลากรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกัน โดยกำหนดวิธีดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษานั้นๆ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในด้านการวัดและประเมินผลมี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน

1.3 คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนที่ได้รับการแต่งตั้ง ควรตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และควรมีการให้ความรู้ในบทบาทหน้าที่และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.4 ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพตามรูปแบบที่น่าเสนอมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น จึงควรกำหนดขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนไว้ในนโยบายให้ชัดเจน ครอบคลุมงานทั้งหมด

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลมีเป้าหมาย คือ ตัวเด็กจะต้องมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ และสามารถประกอบอาชีพได้ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการเรียนทางด้านอาชีพที่หลากหลาย และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับขอบข่ายภารกิจความร่วมมือเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามกฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2553). *การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เกศินี จิวปรีชา. (2548). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล*. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คาน มุงคุณ. (2551). *การประเมินโครงการฝึกอบรมอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสุทธสิริโสภา* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ณัฐกร สุขสม. (2553). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2553). *รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร (Muangkud Model) โรงเรียนบ้านเมืองกีด*. เชียงใหม่: โรงเรียนบ้านเมืองกีด.
- ทิพวรรณ จันทรสติธัย. (2546, มกราคม – ธันวาคม). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. วารสารวิชาการ. 3(1) : 13 – 19.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- นิพนธ์ บึงทอง. (2547). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ด้านงานอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลักป่ายประชาญเคราะห์ อำเภอบุนทรภิ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์. (2545). *การบริหารโดยองค์คณะบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เพชร แก้วดวงดี. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- พรพิศมัย น้อยบัวศรี. (2551). *การศึกษาปัญหาและระดับ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาลจังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.
- เมตตา นกเกต. (2546). *การนำเสนอรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, อยุธยา.
- มนตรี แก้วสำโรง. (2552). *การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.

- รักพงษ์ ดวงเนตร. (2552). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนด้านงานอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางซึ้ง อำเภोजึงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วันชัย วงศ์เรียน. (2553). การประเมินผลโครงการส่งเสริมหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- สุพจน์ย์ พัดจาด. (2553). รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.
- สัมฤทธิ์ การเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. 5(4) ; 9 – 10.
- สิทธิเกียรติ ฉัตรกมลวัฒน์. (2555). ความหมายและความจำเป็นในการบริหารโดยองค์คณะบุคคล. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2556, จาก <http://0860734870.blogspot.com>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2554). หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานบริหารการศึกษาก่อนถึง. (2544). แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.
- สมคิด พรหมจ้อย และคณะ. (2540). การศึกษาการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2554, จาก <http://www.stou.ac.th /Offices/Ord/OrdOldPage/NewPage/pdf/ResearchUniversity/R98.doc>.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2542). เด็กไทยยุคไอเอ็มเอฟ. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- อรศิริ เลิศกิตติสุข. (2547). การจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541, มีนาคม). โมเดลคืออะไร. วารสารวิชาการ, 1(2), 22-26.
- อภิชัย นุชเนื่อง. (2550). รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.

Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. Journal of Aesthetic Education. 39(2), 192-193.

Schwirian, P.M. (1982). Professionalization to Nursing : Current Issues and Trend S. 3 rd ed. New York: Lippincott.